

ASPECTE PSIHO-EMOȚIONALE ÎN ABORDAREA PACIENTULUI ÎN STARE TERMINALĂ

AML, MSIP Nicoleta Luchian
Spitalul Municipal de Urgență Pașcani

În memoria bunicului meu

Care m-a crescut, care nu a cunoscut ce e ura,
a iubit lumea, a daruit ... și a plecat!

Predica de înmormintare s-a rezumat la cuvintele
Lui Iisus, adresate lui Natanael:

' Iată cu adevărat, om ,în care nu este viclesug''

(Evanghelia după Ioan 1,43-45)

„Unii oameni consideră că a fi puternic înseamnă să nu iei în seamă suferința. În realitate cei puternici, sunt cei ce o simt, o înțeleg, se implică în rezolvarea ei și merg mai departe.”

Motto:

*„Căci asta e iubirea cea mai mare,
Să vezi cu ochii celuilalt, adânc,
Iar când nu e cu tine și te doare
Să-i simți în ochii tăi pe-ai lui cum plâng.”
(Adrian Păunescu – Adâncă Privire)”*

„Trăiesc în ceasul când se poate pune întrebarea aceasta atât de adâncă: Ce e de făcut când nu mai e nimic de făcut ?”

Constantin Noica

Paulescu ne dă răspunsul: când intrați în spital dezbrăcați-vă de orgoliu, lepădați trândăvia și dăruiți-va cu totul bolnavilor, cărora fiți recunoscători dacă îngrijindu-i, vă permit să vă instruiți.

Am pășit în îngrijirea paliativă acum aproximativ 15 ani.

Cunoștințe vaste nu aveam .

Ce o fi ? Voi face față?

Temeri, întrebări cărora nu le știam răspunsul.

Un lucru îmi doream: dacă Dumnezeu m-a ales să
lucrez în acest domeniu, **trebuie** să fac totul.

Dar, ce o fi totul?

Reiau învățătura lui Nicolae Paulescu, care spunea, cum” dacă voiești să fii perfect, culege fructele semănate în sufletul tău - îngrijește pe bolnav indiferent de conduita acestuia: bun sau rău, inamic sau conațional, virtuos sau vicios nu ca pe un om, nu ca pe un frate ce suferă - ci ca pe însuși Dumnezeu.”

(Paulescu N-2006)

Ce dar mai mareț poti primi?

Cum să nu oferi totul cât timp ai primit totul?

Descult, aş putea spune, fără prea multe cunoştinţe în domeniu, dar cu dorinţa de a revărsa iubirea datorată lui Dumnezeu asupra bolnavilor, de a le dărui alinare, pace, bucurie, de a atinge idealul am deschis uşa îngrijirilor paliative.

Aici, mai mult ca în orice domeniu al vastelor specializări ale medicinei, însoţeşti pacienţii în clipele de suferinţă, în clipele în care se confruntă cu durerea, cu teama, cu neputinţa în faţa morţii, uneori cu indiferenţa celor din jur, cu problemele materiale datorate costurilor tratamentelor medicale sau căutarea unui înţeles: ”marile întrebări” cu privire la viaţă şi moarte, cu singurătatea şi lipsa de suport a unora din partea familiilor.

Sfinții Părinți spuneau:

“Darul tămăduirii bolilor se dă celor capabili de o mare iubire față de semeni și capabili să trăiască intens suferința bolnavilor”.

Spuneau tămăduire, nu vindecare. Acest concept îl are în vedere îngrijirea paliativă. Sa renunti la scopul de a trata pacientul în favoarea planificării îngrijirilor necesare pentru alinarea suferinței acestuia prin acordarea sprijinului medical și sufletesc necesar pentru a-și sfârși zilele cât se poate de liniștit.

“Datori suntem noi cei tari să purtăm slăbiciunile celor neputincioși, să nu căutam plăcerea noastră, ci fiecare dintre noi să caute să placă aproapelui său, la ce este bine, spre zidire”

(Biblia-Rom.15, 1-2)

Scopul îngrijirilor paliative

- Vizează atât nevoile fizice cât și cele emoționale, spirituale și sociale
- Obținerea unui control maxim al simptomelor
- Alinarea suferinței pacientului
- Este vizată mai mult creșterea calității vieții, decât durata ei

A alina înseamnă în primul rând a ușura *durerea* și teama, apoi a oferi îngrijiri, ajutor și întărire prin asistență psihologică, socială și duhovnicească.

(Moșoiu Daniela - 2003)

Înțelegerea, acceptarea suferinței...

În firea înconjurătoare, sunt zile luminoase, calde, însorite, dar, fie că vrem sau nu, inevitabil sunt și zile ploioase, urâte, friguroase, zile cu vânt și furtuni.

Și în viața de zi cu zi a omului, a fiecăruia dintre noi, zile de fericire, de sănătate, de bucurie urmează după zile de durere, de nesănătate, de nenorocire. .

Și în bucurie, și în durere, tot așa de ușor uităm că fără voia lui Dumnezeu nici un fir de păr nu cade din capul nostru.

Când suntem fericiți, bucuroși, în clipele de înălțare și succes, ne simțim adesea stăpâni ai universului, nici nu gândim măcar că această stare de stabilitate ne e dată de Dumnezeu, și, că oricând poate fi destabilizată.

Suntem atât de prinși de simțul acesta al sănătății, al puterii și al fericirii, că adesea nu mai rămâne loc să gândim la Cel prin mila Căruia ne bucurăm de toate acestea, să mulțumim Aceluia care este izvorul fiecărei bucurii.

Iar în durere, omul se lasă deseori prins de tristețe, de măhnire, chiar de deznădejde; și iarăși, în aceasta stare fiind, nicidecum nu poate să își aducă aminte că Dumnezeu îi cunoaște durerea.

Suferința...și boala

- Suferința și boala fac parte din condiția istorică a omului. Sub toate formele pe care le poate îmbrăca, suferința este, pentru om, o realitate pregnantă în viața de zi cu zi.
- Nu este om care să fi trăit sub soare și să poată afirma că a fost pe deplin sănătos, că nu a avut nici o suferință, sau că nu a fost supus vreunei încercări pe parcursul vieții, cu efecte nefaste, atât asupra trupului, cât și asupra sufletului.
- ...ne relevă fragilitatea ființei noastre, ne reaminteste faptul că sănătatea și viața biologică nu sunt bunuri pe care le posedăm durabil, că trupul nostru, în viața aceasta, este destinat să slăbească, să se degradeze și în final să moară.
- Suferința este, fie că vrem sau nu, o parte integrată a existenței noastre. Încă din cele mai vechi timpuri, oamenii au încercat să o evite și, în cazurile în care evitarea nu era posibilă, să-i îndulcească gustul amar prin diverse ritualuri și credințe religioase.

Suferința umană...

„Suferința umană este o realitate unică și complexă în univers, pentru că ea poate conține atât durerea fizică, cât și pe cea spirituală și cea metafizică, fiind un fel de „mușcătură a absolutului”.

Sensul, puterea și glasul suferinței sunt universale, pentru că suferința privește esențial ființa. Ea ține de absolut, îl afectează în mod direct, alături de iubire, ea este cea mai grea și cea mai răsunătoare întrebare adresată ființei”

(George Remete, Cunoașterea prin tăcere, ediția a III-a, revizuită, Alba Iulia, Reîntregirea, 2011, pp. 435-43)

Suferința umană...

Buda, cel dințai gânditor care a căutat să dezlege întrebarea adâncă privind cauza suferinței spunea:

” Acesta este, călugări adevărul măreț despre suferință: nașterea este suferință, bătrânețea este suferință, boala suferință, a fi una cu cel pe care nu-l iubești suferință, despărțirea de iubit, suferință, a nu avea ceea ce dorești suferință, pe scurt, elementele , ce au ca urmare menținerea existenței, suferință. ”

În viziunea filosofului creștin, Nicolae Arseniev,

 „Suferința ne înconjoară pretutindeni, o întâlnim la fiecare pas. Vestea ei ne inundă pur și simplu iar chipuri ale suferinței se năpustesc asupra noastră din toate colțurile”

 „Suferința este o realitate a cărei evidență este neîndoielnică și unică, apărând ca o notă discordantă în simfonia vieții, umbră ce întunecă prin spectrul ei copleșitor aspectele plăcute și fericite ale vieții”

(Matei Popovici, Bucuria lacrimii, Cuvântări funebre, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2010, p. 176).

 Sfântul Vasile cel Mare spune ca :

„Tot ce este mai plăcut în această lume a muritorilor este amestecat de durere; binele cu răul, plăcerea cu căința, căsnicia cu văduvia, înălțarea cu frica de cădere, bucuriile cu întristările, sănătatea cu boala”

 Grigorie cel Mare spune

” Suferințele ce ne apasă și ne chinue, ne silesc să ne apropiem de Dumnezeu”.

În același timp, suferința interiorizează.

Oricât de sigur ar fi Omul pe cunostintele sale pozitive, pe capacitatea sa de a stapâni ordinea lumii, vine un timp când siguranta sa se clatină, când reperele sale întemeiate pe certitudinile rațiunii nu mai funcționează.

O suferință fizică sau spirituală, un accident neasteptat, întâlnirea cu moartea unei fiinte dragi, sunt momente în care armura autosuficienței se destramă și, vrând-nevrând, apare o întrebare de cutremur: care este „logica” ordinii existenței umane dacă ea se încheie cu suferința, ruina și moartea?

Fiecare raspunde în felul sau la aceasta întrebare.

Pentru unii răspunsul ar putea fi disperarea, pentru alții resemnarea și, în sfârșit, pentru alții încrederea și speranța că, totuși, existența umană trebuie să aibă un sens și acest sens nu se poate identifica cu neantul.

Este concluzia la care ajunge acea majoritate a oamenilor care, după multe clipe de risipire prin ordinea și dezordinea lumii, își revin în sine și rostesc smerit ca și Fericitul Augustin:

„Ne-ai facut Doamne pentru Tine și neliniștită este inima noastră până nu se va odihni întru Tine”.

✧ Știm că suntem muritori, și totuși, nimic altceva decât moartea nu reprezintă mai bine pecetea eșecului meseriei medicale.

✧ Sub acest aspect, cei care încearcă să extindă la nesfârșit viața, indiferent de condiția pacientului, trebuie să-și amintească de Ecleziastul în care se spune clar:

✧ ” *Toate își au vremea lor și fiecare* lucru de sub ceruri își are ceasul lui.*

Nașterea își are vremea ei,

și moartea își are vremea ei;

săditul își are vremea lui ,

și smulgerea celor sădite își are vremea ei”

„moartea bună...”

- OMS definește **„moartea bună”** („good death”) ca desfășurându-se în absența stresului și suferinței suplimentare atât pentru pacient și familie cât și pentru cei care acordă asistența acestora, ținând realizarea unui echilibru dintre dorințele pacientului, pe de o parte și standardele clinice, culturale și etice pe de altă parte.
- Acest fapt trebuie avut în vedere când însoțim un pacient în stare terminală, să încercăm a-i facilita dreptul la **„moartea bună”**
- Dar, pentru aceasta trebuie să recunoaștem și să acceptăm noi înșine instalarea stării terminale.

Starea terminală

- ... se referă la ultimele luni, zile sau ore de viață ale pacientului, când moartea este iminentă
- Recunoașterea promptă a semnelor și simptomelor ce corespund acestei stări este cheia pentru a oferi cele mai potrivite intervenții.
- Este o nouă etapă din viața pacientului și nu este nicidecum o simplă continuare a tuturor lucrurilor care s-au petrecut până acum.
- Suntem puși în fața unei noi suferințe răsfrântă atât asupra pacientului muribund cât și asupra familiei, prietenilor.
- Planurile terapeutice și cele de îngrijire trebuie schimbate, ceea ce reprezintă o mare provocare pentru oricare membru al echipei medicale și familie.

Profesioniștii: abilități, cunoștințe, atitudini

- Suntem aici, trăim și avem responsabilitatea sa respectăm viața în toate formele ei, până la capătul procesului existențial.
- Ca și profesioniști, tindem însă a prelungi viața cu orice preț uneori.

Instituirea protocolului de stare terminală

- Teama profesioniștilor de a nu fi făcut „totul”, presiunile puse uneori de aparținători de a prelungi viața cu orice preț, protocoale ambiguii privind efectuarea sau nu a resuscitării, mass media care adesea promovează doar așa zisele eșecuri ale medicilor, fără a cunoaște substraturile, contextul acestora, împiedică adesea instituirea protocolului de stare terminală .

(Payne S- 2012).

-
- Este vorba aici despre dozarea propriilor puteri, de cunoașterea și depășirea limitelor, mai ales că procesul morții este greu de apreciat deoarece depinde de foarte mulți factori.
  - Capacitățile noastre de a satisface nevoile pacienților în stare terminală, fie că suntem profesioniști sau aparținători, s-au schimbat.
  - Tot mai puțini pacienți în stare terminală mor la domiciliu.
  - Ne e frica de moarte . Omul modern încearcă să se distanțeze cât mai mult de tot ceea ce are legătură cu moartea.
  - Astfel , pacienții în stare terminală, în marea lor majoritate își află sfârșitul în patul de spital.

De-a lungul timpului semnificația morții ca și fenomen a suferit modificări, nevoile muribundului însă au rămas aceleași. Muribundul suferă adesea o moarte prematură prin izolarea, a cărei victimă este, izolare care este rezultatul atitudinii negative a celor din jur.

Petru a evita acest comportament de abandon sau de fugă, profesioniștii trebuie să-și evalueze continuu atitudinea în fața morții și capacitatea de a simți și a înțelege nevoile de natură fizică, psiho-emoțională și spirituală ale muribundului.

„ ... pentru cineva care se confruntă cu moartea, există un moment favorabil pentru noi

- de „*a fi înaintea lui*”: este momentul când are nevoie de protecție, de siguranță
- există un alt moment când ne găsim în „*spatele lui*”, când acesta i-a decizii pe care le găsim neraționale
- există un alt moment când trebuie să fim *alături de el*” și să facem apel imaginativ și la situație pentru a găsi mijlocul de a-l surmonta de intimitate și de necaz și să-l însoțim până la sfârșitul relației noastre, până la sfârșit.

Cum asistăm pacientul în stare terminală

- **Prima problemă** este de a putea recunoaște manifestările fazei terminale, de a înțelege experiența suferinței multidimensionale trăite în acele momente, din ce unghi să o abordezi, cum să ajuți cel mai bine și cum să oferi sprijin rudelor și prietenilor apropiați. Tranziția de la faza precedentă a unui tratament foarte activ și uneori invaziv către faza terminală trebuie să fie ușoară, netedă, fără întrerupere, aproape imperceptibilă. Este necesară multa abilitate clinică și empatie, grijă, pentru a nu pierde în ultimele zile, buna **calitate a vieții** obținută până acum.

-
- **A doua problemă** este și mai grea: trebuie să avem în vedere obiectivele medicale, problemele clinice și nevoile umane pe care cu toții le avem; să fim pregătiți să împărtășim abilitățile și știința noastră, dar și compasiunea și umanitatea noastră cu cei pe care îi îngrijim, cu familiile lor. Astăzi suntem cu toții în marea noastră călătorie a vieții. Câțiva însă sunt la ultimele scene ale vieții lor.

Ultima problemă este să îi însoțim, atât de departe cât putem în această călătorie pe care, într-o zi, va trebui să o facem și noi. Este important să luăm în calcul nu numai plusurile meseriei alese, ci și paharele amare pe care Tatăl Ceresc le face să treacă pe lângă noi. A îngriji pacienții în faza terminală implică mult mai mult decât controlul durerii și al simptomelor asociate. Implică controlul suferinței totale, implicit a problemelor spirituale și psihosociale atât ale pacienților cât și a familiilor acestora. Se poate întâmpla să treci de la starea de a te simți stânjenit de propria ta slăbiciune omenească, la mândria reușitei. Sunt stări normale inevitabile uneori prin care, ca și profesioniști putem trece.

Vladimir Jankelevitch, autorul Tratatului despre moarte spune că „oricât de lungă ar fi viața noastră, nu învățăm niciodată suficient de bine cum să murim”.

„Moartea care, atunci când sosește întotdeauna pentru prima oară, ne găsește în mod inevitabil nepregătiți.

Cel mai prevăzut dintre evenimente, este în mod paradoxal, cel mai imprevizibil.

Ne ratăm sfârșitul la orice vârstă! Oricât de bătrâni am fi, murim întotdeauna prea devreme; căci nu există în acest sens, decât morți premature.

„Omul abordează obligatoriu moartea în stare de improvizație.”

-
- Moartea, atunci când este iminentă, trebuie să fie una demnă, *aceea liniștită, caracterizată prin seninătate sufletească, împăcare cu Dumnezeu și cu semenii, lipsită de disconfort fizic, avându-i alături pe cei care îi iubesc, care survine în stare de luciditate, adică acea moarte pe care o ectenie din slujbele liturgice ortodoxe o numește: sfârșit creștinesc vieți noastre, fără durere, neînfruntat, în pace.*”

Sa reflectam putin !

Asculta muzica

Ce așteaptă pacienții de la noi?

Ce credem noi că așteaptă?

Ne cer imposibilul?

Sau prea mult?

„Puțin timp pentru o discutie ! „

Atât.

Să le acordam un timp...

- E drept, nu avem timp, suntem subnormați, avem sarcini din ce în ce mai multe pe umeri dar, avem timp, cât încă mai avem timp de trăit.
- Pentru ei, timpul e limitat, pentru ei mâine poate să nu mai existe.
- Să le acordam un timp, din puținul nostru timp astăzi când venim la următoarea tură e posibil să nu-i mai găsim.
- Și pentru noi, și pentru ei va fi prea târziu, mult prea târziu și trist.

Acordați TIMP!

Bolnavul terminal trebuie însoțit, nu dirijat de-a lungul drumului său.

- Tăcerea și neadevărul cu care sunt înconjurați bolnavii de către personalul medical este foarte dăunătoare întrucât acestea sunt persoane în care pacientul investește încredere.
- Reflectarea asupra experiențelor de îngrijire a pacienților terminali și a familiilor acestora are în mod cert posibilitatea de a deveni un rezervor de dezvoltare personală.
- Este o modalitate utilă în care asistenții medicali, învățați cu fiecare „experiență trăită” să ofere îngrijiri de cea mai bună calitate și sensibilitate. **Acordați TIMP!**

„Doamna asistentă,

unde mă duc eu acum?”

- ➔ Buna comunicare, noțiuni cum ar fi: „să fim lângă celălalt”, „să împărtășim experiența călătoriei pacientului”, „să ajutăm o persoană să descopere sensurile vieții”, să avem puterea de a rezona la întrebările esențiale pe care oamenii și le pun, cum ar fi: „De ce mi se întâmplă mie?”, ajutându-i să vorbească despre temerile și anxietățile lor legate de trecerea în neființă și despre ce se va întâmpla cu ei, sunt elemente ce trebuie în permanență aprofundate de asistenții medicali. Altfel, nu vom putea fi pregătiți niciodată a răspunde unor întrebări existențiale: „Doamna asistentă, unde mă duc eu acum?”

➤ “Moartea... inevitabilul sfârșit a tot ceea ce există.”

Lev Tolstoi

“Dacă sunteți întrebați "Ce este moartea?", răspundeți "Adevărata moarte este ignoranța". Câți morți printre cei vii?”

Pitagora

➤ “Moartea nu e o taină; e doar sfârșitul acelei taine mari, care e viața”.

Nicolae Iorga

➤ “Moartea este o împlinire, o perfectă integrare a tuturor facultăților înalte cu care am fost dăruți.”

Mircea Eliade

Gândirea creștină

- Moartea este un eveniment unic, se petrece o singură dată.
- Creștinii nu cred că totul se termină cu moartea fizică. Persoana își pierde trupul, dar continuă să trăiască prin spirit, într-o realitate determinată de modul cum și-a petrecut viața.
- Credincioșii – care și-au păstrat credința – sunt răsplătiți cu bucuria veșnică.
- Păcătoșii merg în iad.

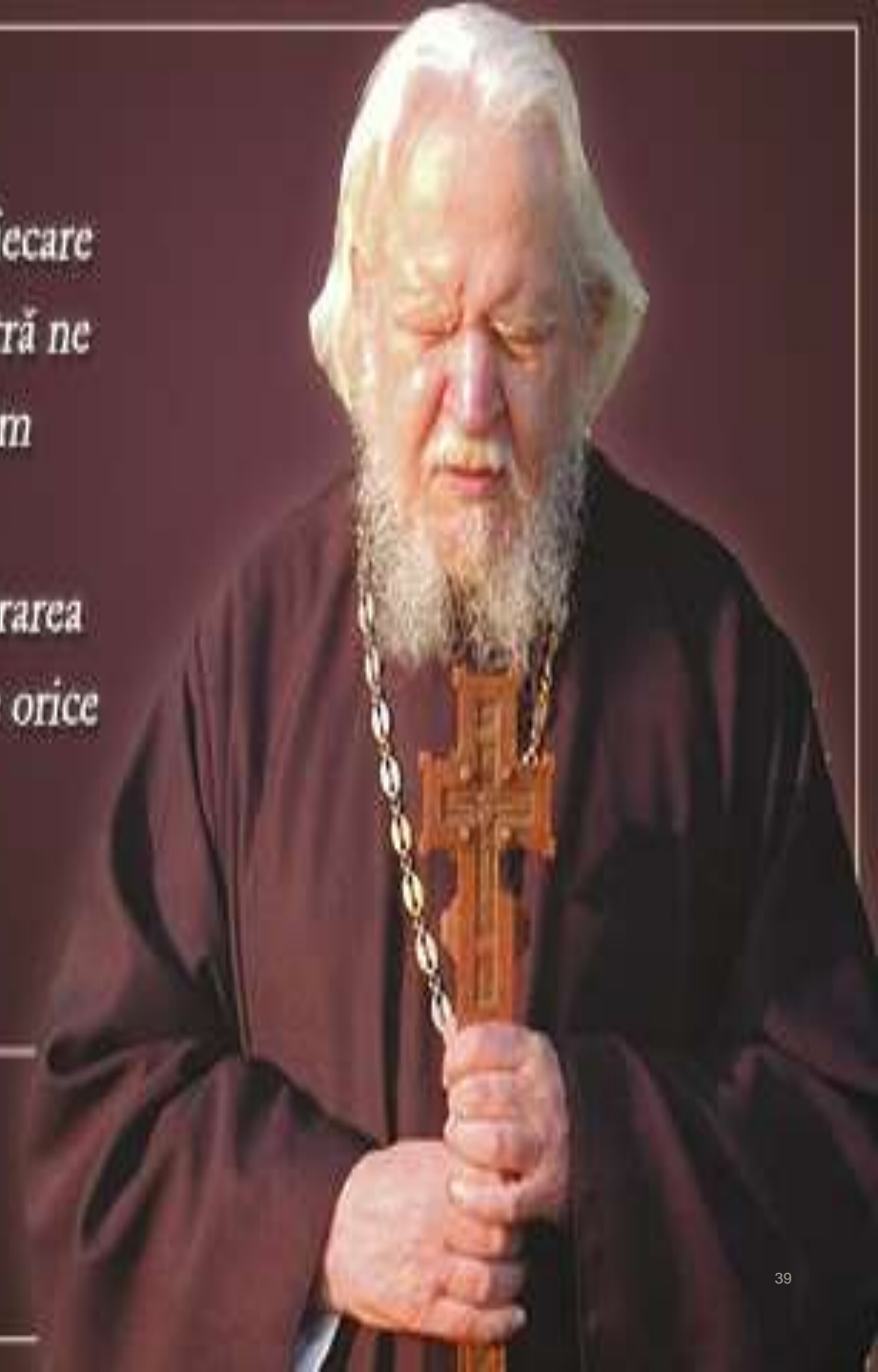
Maica Tereza

- “Moartea nu este altceva decât întoarcerea acasă la Dumnezeu, legătura dragostei rămâne de nedezlegat pentru eternitate.”

"Noi nu știm care e planul Mântuitorului cu fiecare dintre noi, dar știm că această credință a noastră ne lipește de Domnul Hristos, și că nu mai suntem singuri în lumea aceasta. Teama e semn de necredință, frica e semn de necredință, îngrijorarea e semn de necredință, neliniștea sufletească de orice fel ar fi, e semn că nu avem credință."

PR. TEOFIL PĂRĂIAN
(1929 - 2009)

Sa va iubiti unii pe altii...

Rodul dragostei cred, este orice faptă bună. Rodul dragostei e a fi lângă celălalt, nu cu celălalt, atunci când are nevoie, a dăruii sau, daca nu ai ce dăruii, a fi acolo. Câtă suferință ar fi înlăturată, în acest fel, câtă lumină și pace! Și totuși, devenim din ce în ce mai egoiști, punem etichete, judecăm și, ce este mai grav e faptul că ura, invidia, mărirea de sine, sunt fenomene ce iau amploare. Iubind vom împlini legea, așa ne putem mântui, putem aduce o mângâiere, alinare în suferință, aproapelui nostru. Dumnezeu nu ne cere mai mult decât putem și suntem înzestrați a oferi. Suntem limitați, însă trebuie să tindem mereu a ne autodepăși, a lupta cu patimile, cu gândurile și nu arareori cu rânduiala lumii. Important aici este a ne cunoaște aproapele, a-l identifica în fiecă persoană, fiecă om care are nevoie de noi, de iubirea noastră, fie acesta rudă, prieten sau chiar dușman. Poate adesea ni se pare greu, dar perseverând, luptând cu propriile neputințe putem ajunge la a fi ucenicii Mântuitorului, având iubire unii față de alții.

“ ...Veniți binecuvântații Tatălui Meu, moșteniți împărăția cea pregătită vouă de la întemeierea lumii. Căci flămând am fost și Mi-ați dat să mănânc; însetat am fost și Mi-ați dat să beau; străin am fost și M-ați primit; Gol am fost și M-ați îmbrăcat; bolnav am fost și M-ați cercetat; în temniță am fost și ați venit la Mine. ,,

Să vorbim despre moarte...

Pacienților terminali nu le este satisfăcută nevoia de a discuta despre experiența morții, chiar dacă ei vor să discute despre ea.

Ne e teamă de moarte, ne e teamă de un eșec al nostru ca și profesioniști, datori fiind să susținem viața.

Însă, pledăm în favoarea vieții cu orice pret ?

Chiar și împotriva dorinței pacientului uneori?

Îi ascultăm dorințele cât încă le mai poate exprima?

Favorizăm acest lucru?

Adesea nu . Adesea dăm speranțe false, adesea mințim . Ne mințim pe noi, mințim pacientul . El știe și simte cel mai probabil acest lucru . Va trebui să învățăm noi, să avem puterea și știința de a-I învăța și pe ceilalți că “ *ceea ce contează cu adevărat este nu ceea ce așteptăm noi de la viață, ci mai degrabă, ceea ce viața așteaptă de la noi.* ”

Și, datori suntem vieții să înmulțim talantul dat. Adesea e greu, adesea ne simțim neputincioși în fața morții, adesea mâinile obosite șterg lacrimile...pacientului și uneori și ale noastre.

Împărtășind din experiența personală, pot spune fără a exagera, că dezvoltarea mea spirituală a crescut din suferința împărtășită în paliatie. Aici e locul unde suferința te înconjoară din toate părțile. Căldura, dragostea cu care acești oameni îți multumesc, suferința purtată cu atâta răbdare, puterea lor de a dăruia, de a zâmbi, de a spera când se confruntă cu aceste boli incurabile, îți schimbă total scara de valori. În clipele de deznădejde ale vieții, când greu încercam să gasesc un sens al trudei zilnice, pacientii, dragostea cu care mă întâmpinau, bucuria revederii exprimată, citită pe chipul lor, mi-a dat puterea de a depăși acele momente și a găsi un sens, un țel spre care să mă îndrept. Bucuria revederii era poate uneori singura mea bucurie și mângâiere. Veneam devreme, plecam tarziu, acolo eram bine, și, era singurul bine ce îl vedeam în viața mea. E o binecuvântare să împărtășești asemenea experiențe, un izvor de dezvoltare personală pe care nu o dobândești poate în nici o școală.

Pr. Serghei Hackel: ” Tot ce spuneți reflectă un alt ritm de viață .La căpătâiul unui bolnav nu trebuie să te porți ca în viața obișnuită, nu trebuie să răspunzi la toate întrebările, nici să vorbești cu aceeași viteză și nici să te aștepti la vreun răspuns. Persoana bolnavă trebuie abordată cu extrem de multă atenție, cu multă înțelepciune și cu smerenie.”

Totí vom pleca într-o zi....

Depinde de noi cum acceptam!

“Moartea este o plecare. Moartea este odihnă, scăpare de dureri, răsplată a ostenelilor și a luptelor, cununa.

Acum moartea nu mai este moarte; este numai un nume; dar, mai bine spus, chiar numele a pierit.

Acum nu mai numim moartea moarte ,ci adormire și somn.”

Sf. Ioan Gura de Aur

Odă (în metru antic)

Mihai Eminescu

``Nu credeam să-nvăț a muri vrodată;
Pururi tânăr, înfășurat în manta-mi,
Ochii mei nălțam visători la steaua
Singurătății.

Când deodată tu răsăriși în cale-mi,
Suferință tu, dureros de dulce...
Pân-în fund băui voluptatea morții
Ne'ndurătoare. ``

;))

,)

Multumesc!